

26.8.2024

Asia/5

5

V 11.9.2024, Valtuutettu Mia Haglundin aloite humanitaarisen avun antamisesta Gazan siviileille

HEL 2023-014853 T 00 00 03

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Asian palauttaminen valmisteluun

Valtuutettu Mia Haglund ja 26 muuta valtuutettua esittävät aloitteensa, että Helsinki tekee päätöksen humanitaarisen avun antamisesta Gazan siviilien auttamiseksi.

Kaupunginhallitus palautti 3.6.2024, 350 § asian uudelleen valmisteltavaksi. Kaupunginhallituksen palautuspäätöksessä todetaan seuraavaa: "Asia palautetaan valmisteluun ja päätetään, että kaupunki antaa taloudellista tukea humanitaariselle avulle Gazaan. Palautuksen aikana kartoitetaan kaupungille luontevin kansainvälinen yhteistyötaho, jonka kautta tukea siviileille kanavoidaan ja määritellään taloudellisen tuen laajuus."

Vertailua Helsingin verrokkikaupunkeihin

Helsingin kaupungin kotimaisista taikka kansainvälisistä verrokkikaupungeista mikään ei ole toistaiseksi osoittanut humanitääristä tukea Gazan alueelle.

Venäjän hyökkäyssodalla Ukrainaan oli suuri vaikutus paitsi Suomelle, Suomen suhteille Venäjään, Suomen sotilaalliselle riippumattomuudelle sekä suomalaisten toimijoiden Ukrainalle osoittamaan tukeen ja apuun. Sota syttyi Euroopassa, ja sen aggressiivisena osapuolena on Suomen naapurimaa, mikä on tuonut sodan lähelle ja sen lopputulemalla nähdään olevan välittömiä vaikutuksia myös Suomelle. Ukrainan tukemisen voidaan tässä suhteessa todeta olevan eri asemassa. Helsingin kaupunki kuten myös kaupungin kotimaiset ja kansainväliset verrokki-kaupungit ovat osoittaneet Ukrainalle tukea eri muodoissa.

Asian ajankohtaisuudesta johtuen Kuntaliitto on tehnyt kunnille kyselyn humanitaarisen tuen antamisesta Gazaan. Kyselyyn vastanneista kunnista ei missään ole tehty päätöstä humanitäärisestä avunannosta tai

tuen osoituksista Gazaan. Valtuustoaloitteita on saatujen vastausten mukaan tehty Helsingin lisäksi Rovaniemellä, Vaasassa ja Vantaalla. Vain Rovaniemen aloite on ehditty käsitellä tähän mennessä.

([Rovaniemen kaupunginhallitus 12.8.2024](#))

Rovaniemen kaupunginhallituksen aloitevastuksessa todetaan, että vuonna 2022 useat kunnat tekivät päätöksiä Ukrainan valtion avustamisesta ja myös Kuntaliitto antoi aiheeseen liittyvää ohjeistusta. Nyt vastaavia päätöksiä ei ole samassa laajuudessa tehty eikä Kuntaliitto ole antanut asiasta ohjeita. Suomen kaupungit eivät pääsääntöisesti anna humanitaarista apua suoraan ulkomaille, vaan se tapahtuu valtion tai avustusjärjestöjen kautta. Suomen valtio on antanut humanitaarista apua Gazaan esimerkiksi YK:n avustusjärjestöjen kautta.

Humanitaarisen tuen antaminen

Kunnan toiminnan lähtökohtana on toiminnan paikallisuus ja keskittyminen kunnan omalle alueelle. Kunnat harjoittavat kuitenkin nykyisin laajasti kansainvälistä yhteistyötä, ja sillä voidaan katsoa olevan vakiintunut paikka kunnan toiminnassa. Kansainvälisen yhteistyön kuulumista kunnan toimialaan arvioidaan samoilla periaatteilla kuin kunnan toimialan rajoja yleisestikin. On siten huomioitava muun muassa, että kyseinen toiminta on kunnan asukkaiden edun mukaista, ja että panostus toimintaan on kohtuullinen suhteessa tavoiteltaviin päämääriin.

Esimerkiksi Ruotsissa lainsäädäntö rajoittaa vieraan valtion humanitaarista avustamista. Ruotsin kuntalaki (kommunallagen, 2017:725) 2 luku rajoittaa kunnan mahdollisuutta käyttää kuntavarojaan suoraan kansainvälisiin tarkoituksiin, kuten humanitaariseen apuun toisessa valtiossa. Mahdollisuus antaa avustusta on sidottu valtion apuun. Kunnan antama suora taloudellinen avustus tulee kohdentaa rajattuihin toimintoihin, kuten koulutukseen ja neuvontaan (Lag om vissa kommunala befogenheter 2009:47).

Suomessa humanitaarisen avun antamista on pidetty mahdollisena joissakin tapauksissa. Silloin kun päätös ei ollut sisältänyt kannanottoa ulkopoliittisiin kysymyksiin tai toisen valtion sisäisiin asioihin on avustusta voitu myöntää (KHO 1983 II 35).

Kaupungin talousarviossa ei ole varattu määrärahaa erilaisten globaalien humanitaaristen katastrofien avustamista varten. Kaupungilla ei myöskään ole ohjetta taikka linjauksia, joissa määritellään kriteerit humanitaarisen avun antamisesta taikka sitä miten avustussumma yksittäistapauksessa määritetään.

26.8.2024

Asia/5

Mikäli kaupunginhallitus katsoo, että kaupungin tulee ottaa käyttöön toimintamalli, jossa kaupunki avustaa erilaisia globaaleja humanitaarisia kriisejä, tulee kaupunginhallituksen määrittää avustussumma sekä järjestö, jonka kautta avustus toimitetaan kohteeseen. Tällaisia järjestöjä ovat muun muassa Suomen Punainen risti, Kirkon ulkomaanapu ja Suomen Unicef.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Maria Nelskylä, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 25251
maria.nelskyla(a)hel.fi

Laura Uuttu-Deschryvere, kansainvälisten asioiden päällikkö, puhelin: 09 310 15266
laura.uuttu-deschryvere(a)hel.fi

Outi Jäppinen, erityissuunnittelija, puhelin: 09 310 36073
outi.jappinen(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite 22.11.2023 Haglund Mia Helsingiltä humanitaarista apua Gazan siviileille

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano